

Folkeuniversitetet

Norddjurs
Rougsø
Randers

Indhold

- 4** Norddjurs Folkeuniversitet
- 10** Rougsø Folkeuniversitet
- 14** Livestreaming af foredrag i naturvidenskab fra Aarhus Universitet
- 20** Randers Folkeuniversitet
- 23** Arrangører Randers Folkeuniversitet
- 26** Information og kontakt
- 27** Oversigt

Folkeuniversitetet er for alle

Motioner hjernen på folkeuniversitetet. Her er ingen adgangsbe-
grænsning eller krav om uddannelse og baggrundsviden. Kom med
din interesse og dit engagement – så får du viden og inspiration. På
Folkeuniversitetet kan du dyrke dine interesser, blive klogere på ver-
den, dig selv og dit arbejde. Har du forslag til foredrag om bestemte
emner, er du velkommen til at kontakte os. Se navne på kontaktpær-
soner side 26.

BIRGIT ÅRSNES

Forårets tilbud

I programmet kan du se foredrag arrangeret af folkeuniversiteterne i
Norddjurs, Rougsø og Randers.

Offentlige foredrag i Naturvidenskab

Fakultetet Science and Technology ved Aarhus Universitet har i en
årrække arrangeret og udbudt foredragsserien 'Offentlige foredrag
i Naturvidenskab' med naturvidenskabelige emner, hvor de nyeste
opdagelser og erkendelser bliver formidlet af forskere, så alle kan
være med. Og hvor du kan sidde på et bibliotek, et kulturhus eller
et forsamlingshus overalt i Danmark, blot der er internetforbindelse,
projektor og storskærm og overvære foredraget samt stille spørgsmål
til forelæseren på sms.

YVONNE HOLM KARNØE

I foråret 2018 bliver nogle af foredragene livestreamet direkte fra
Søauditoriet i Aarhus til Folkeuniversiteterne i Norddjurs, Rougsø og
Randers. Glæd dig til at høre om nanorobotter, rumsafari, relativi-
tetsteori, homo sapiens, jordens og livets udvikling, et foredrag på
engelsk (Ig Nobel Prize) og om myrer. Læs mere side 14-19.

PETER STAUGAARD

Forskningen ud til befolkningen

Folkeuniversitetet er en ikke-kommerciel organisation, der arrangerer
forelæsninger om videnskabens teorier, metoder og resultater med
foredragsholdere, der brænder for deres fag og som har lyst til at
udbrede kendskabet til det.

Få ny viden og inspiration

Derfor få åbnet døren til nye erkendelser og ny viden eller få opdateret
din viden om fortid og nutid indenfor mange fagområder. Programmet
udgives med støtte fra Norddjurs og Randers Kommuner. Se mere på
hjemmesiderne.

Randers Kommune

Velkommen og god fornøjelse!

Birgit Årsnes – www.norddjurs-folkeuni.dk

Yvonne Holm Karnøe – www.folkeuniversitetet-rougso.dk

Peter Staugaard – www.randersfolkeuni.dk

Arkæologiske fund i 2017 i vort nærområde

Museumsinspektør Thomas Guntzelnick Poulsen gør status over, hvilke spændende fund, der dukkede frem af mulden i 2017, når arkæologer fra Museum Østjylland gravede i nærområdet. Hør om fortidsminder i Randers, Norddjurs og Syddjurs Kommune. Fra udgravning af de tidligste rensdyrjægeres bopladser til skattefund fra 30 års-krigen.

Underviser	Thomas Guntzelnick Poulsen, museumsinspektør
Tid	Tirsdag d. 2. januar kl. 19.00
Pris	50 kr.
Tilmelding	Ingen
Sted	Kulturhuset Pavillon, Kærvej 11, 8500 Grenaa Arrangeres i samarbejde med Djurslands Museumsforening samt Slægts- og Lokalhistorisk Forening for Djursland.

Fællesskab og grænser – hvornår er man dansk?

Muhammedtegninger og ytringsfrihed, svinekød, Danmarkskanon, smykke-lov, integrationsydelse, tørklæder og indfødsretsprøve. Debatten om, hvem der er dansk og hvad det i det hele taget vil sige, er til debat i disse år. Vi træder et skridt tilbage og undersøger national identitet som et fænomen, der skaber både fællesskab og grænser. I forlængelse heraf præsenterer Kristina Bakkær Simonsen resultater fra sin forskning i indvandreres muligheder for at føle sig som en del af deres værtsnation.

Underviser	Kristina Bakkær Simonsen, cand.scient.pol., adjunkt
Tid	Onsdag d. 24. januar kl. 19.00
Pris	100 kr. inkl. kaffe og kage
Tilmelding	På www.norrdjurs-folkeuni.dk eller billet kan købes ved indgangen
Sted	Kystvejens Hotel og Conferencecenter, Kystvejen 26, 8500 Grenaa Arrangeres i samarbejde med Grenaa-Djurs Rotary

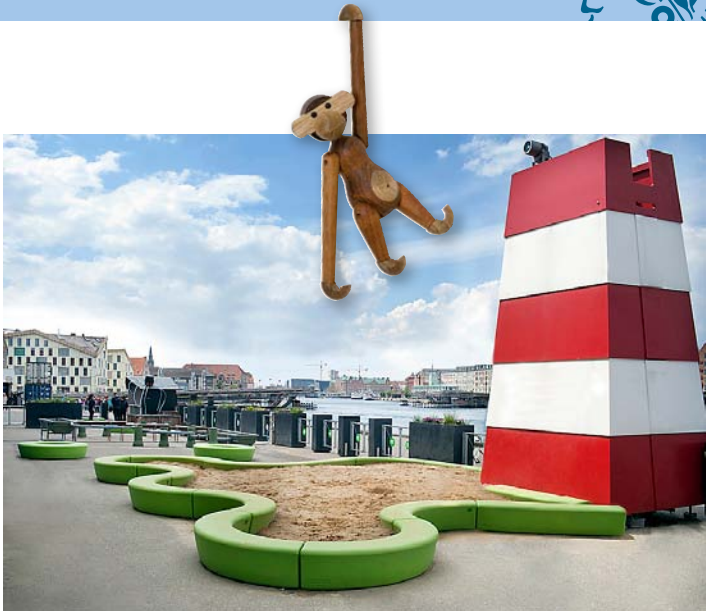
Dansk design i går og i dag

Dansk design er succeshistorien, hvor vi ofte fokuserer på møbler, lamper, porcelæn og sølv fra efterkrigstiden. Men der er også et andet dansk design, som er drømmen om at levere godt design og innovation til alle borgere i det fremvoksende velfærdssamfund. Mange af de produkter nyder vi godt af i dag uden at tænke på, at de er godt design: legetøj, hospitalsudstyr, byinventar og meget andet. Foredraget kigger også lidt fremad for at se, hvor dansk design er på vej hen.

Underviser	Thomas Dickson, arkitekt, industriel designer
Tid	Tirsdag d. 30. januar kl. 19.00
Pris	50 kr.
Tilmelding	Billetter kan købes ved indgangen eller online via bibliotekets hjemmeside norrdjursbib.dk
Sted	Grenaa Bibliotek, N.P. Josiassensvej 17, 8500 Grenaa

Allierede flyvere skudt ned over Danmark – med lokale vinkler

I foredraget fortælles om en del af de 463 fly og 3.088 allierede flyvere, der ses i AirmenDK med personlige beretninger, fotos, kort og data. Flere fly blev nedskudt over og omkring Djursland. Et Halifax-bombefly måtte nødlande på havet ud for Gjerrild, og de 9 flyvere drev langt med vind og strøm. Andre lokale vinkler viser også, at danskerne var med i et lille hjørne af en meget stor krig.

Underviser Anders Straarup, lærer
Tid Tirsdag d. 6. februar kl. 19.00
Pris 50 kr.
Tilmelding Ingen
Sted Kulturhuset Pavillonen, Kærvej 11, 8500 Grenaa

Arrangeres i samarbejde med Djurslands Museumsforening samt Slægts- og Lokalhistorisk Forening for Djursland.

Musikalske brydninger

I slutningen af 1800-tallet gennemlevede den europæiske kultur gevaldige omvæltninger; industrialiseringen rasede og konflikter mellem lande tilspidse- des og kulminerede i 1. Verdenskrig. Kunsten og kulturen sad ikke alle disse begivenheder overhørig, tværtimod. Indenfor musikken skete der store foran- dringer. Komponisterne søgte nye veje, nye udtryk, de ville være individuali- ster og skabe unikke kunstværker. Nogle af dem ville bryde med traditionen, andre forsøgte sig med fornyelse, og det musikalske landkort blev et sandt kludetæppe af stilretninger og ismer. Vi vil lytte os ind på denne spændende tid og lytte til komponister som Debussy, Stravinsky, Bartók, Schönberg, Ives og mange flere.

- Underviser** Jan Mygind, musikhistoriker
Tid Onsdage d. 7. og 21. februar og d. 7. marts kl. 19.00
Pris 75 kr. for en aften, 200 kr. for alle tre foredrag
Tilmelding E-mail: ulla-bent@stofanet.dk.
 Billetter kan også købes ved døren
Sted Grenaa Gymnasium, N.P. Josiassensvej 21, 8500 Grenaa
 Arrangeres i samarbejde med Grenaa Kunst- og Musikforening

Demokratiets krise og kampen for demokrati

Efter Berlinmurens fald ventede mange, at det liberale demokrati og den frie markedsøkonomi ville sejre globalt. Det var det overlegne politisk-økono- miske system. Totalitære og autoritære politiske systemer var ikke længere noget alternativ.

I dag er det vanskeligt at bevare den optimisme. I de "gamle" demokratier i USA og Europa oplever vi populistiske bevægelser og en politik, der mere hviler på følelser end på fornuft. Og i de "nye" demokratier i Central- og Østeuropa ser vi en bevægelse tilbage mod autoritære styreformere. Der er skræmmende paralleller mellem situationen i dag og i 30'erne.

- Underviser** Flemming Houe, mag.art.
Tid Onsdag d. 7. februar kl. 19.00
Pris 100 kr. inkl. kaffe og kage
Tilmelding På www.norrdjurs-folkeuni.dk eller billet kan købes ved indgangen
Sted Kystvejens Hotel og Conferencecenter, Kystvejen 26, 8500 Grenaa
 Arrangeres i samarbejde med Grenaa-Djurs Rotary

Mænd der frygter kvinder

I de seneste år er feminisme og kvindekamp blevet stadig mere offensiv, men den kønsmæssige revolution er også blevet mødt af en kontrarevolution. Nogle mænd frygter kvinder og ser kvindefrigørelse som et angreb på deres identitet og status som mænd. Mikkel Thorup præsenterer nogle af de måder, hvorpå mænd kommer til at frygte kvinden, når hun ikke længere indtager sin 'naturlige' plads i skyggen af ham og diskuterer, hvordan nogle af de aktuelle politiske fænomener som populisme, fundamentalisme og Trump er en del af nogle bange mænds kontrarevolution imod et skræmmebillede af den frigjorte kvinde.

Underviser	Mikkel Thorup, idehistoriker, professor MSO
Tid	Tirsdag d. 20. februar kl. 19.00
Pris	50 kr.
Tilmelding	Billetter kan købes ved indgangen eller online via bibliotekets hjemmeside norddjursbib.dk
Sted	Ørum Bibliotek, Skolebakken 43, 8586 Ørum

Chokoladens historie

Annette Hoff kommer omkring mange aspekter af chokoladens historie, når hun følger dens vej gennem det danske samfund, og hun inddrager baggrundshistorien om kakaotræets oprindelse og senere udbredelse. Vi får et indblik i chokoladens indtog i hjemmene hos overklassen og senere også hos den jævne befolkning. Rent praktisk bliver vi klogere på, hvordan man tilberedte chokoladen og ved hvilke lejligheder, man indtog den.

Underviser	Annette Hoff, dr.phil., museumsinspektør
Tid	Tirsdag d. 6. marts kl. 19.00
Pris	50 kr.
Tilmelding	Ingen
Sted	Kulturhuset Pavillonen, Kærvej 11, 8500 Grenaa Arrangeres i samarbejde med Djurslands Museumsforening samt Slægts- og Lokalhistorisk Forening for Djursland

Islands moderne litteratur

Halldór Laxness gjorde moderne islandsk litteratur kendt uden for landets grænser, ikke mindst efter at han i 1955 modtog Nobelprisen. I dag er det forfattere som bl.a. Guðbergur Bergsson, Steinunn Sigurðardóttir, Hallgrímur Helgason, Kristín Marja Baldursdóttir, Sjón og Jón Kalman Stefánsson, der opretholder den stolte tradition. Gennem oplæsning og fortælling beskrives disse forfattere og deres bøger, og der søges en forklaring på deres internationale gennemslagskraft. Er der en forbindelse til sagatraditionen?

- Underviser** Torben Rasmussen, cand.phil., forfatter
Tid Tirsdag d. 13. marts kl. 19.00
Pris 50 kr.
Tilmelding Billetter kan købes ved indgangen eller online via bibliotekets hjemmeside norddjursbib.dk
Sted Grenaa Bibliotek, N.P. Josiassensvej 17, 8500 Grenaa
 Arrangeres i samarbejde med Grenaa Bibliotek

Fra Tirstrup Flyveplads til Aarhus Airport

Foredraget starter med de dramatiske begivenheder omkring tyskernes anlæg af pladsen under 2. verdenskrig. Umiddelbart efter krigen er der flygtningelejre i området, og der skal foretages oprydning efter tyskerne. Flyvepladsen overgår herefter til det danske militær, og der åbnes senere op for civil lufttrafik.

- Underviser** Vilfred Friborg Hansen, cand.mag., lokalhistoriker
Tid Tirsdag d. 3. april kl. 19.00
Pris 50 kr.
Tilmelding Ingen
Sted Kulturhuset Pavillonen, Kærvej 11, 8500 Grenaa
 Arrangeres i samarbejde med Djurslands Museumsforening samt Slægts- og Lokalhistorisk Forening for Djursland

Naturvidenskabelige foredrag

Grenaa Gymnasium tilbyder en række streamede naturvidenskabelige foredrag fra Århus Universitet. Læs mere side 14-19

- Tirsdag d. 06.02. kl. 19.00: Design af biomolekyler og nanorobotter
- Tirsdag d. 27.02. kl. 19.00: Relativitetsteori og gravitationsbølger
- Tirsdag d. 13.03. kl. 19.00: Menneskedyret homo sapiens
- Tirsdag d. 20.03. kl. 19.00: Jorden og livets udvikling
- Tirsdag d. 10.04. kl. 19.00: Ig Nobel Prize: first laugh, then think
- Tirsdag d. 17.04. kl. 19.00: Myrer

SPAREKASSEN DJURSLAND

Grenaa afdeling tlf: 8779 7979
www.spardjurs.dk grenaa@spardjurs.dk

Litteraturstudier - Op mod strømmen....

Vi vil denne gang beskæftige os med dansk litteratur, der er skrevet af kvinder og som omhandler en periode i historien og kulturen, hvor kvinderne trodsede de gængse normer, gik op mod strømmen og skabte en ny – både personlig og kollektiv – identitet. Perioden er den første del af det 20. århundrede, og romanerne behandler dels slægts- og familiehistorie, dels samtidshistorie.

”Theas færd”, Anne Marie Ejrnæs (1999)

Thea er født ind i en velstående bondefamilie, der har helt fastlåste forestillinger om hendes fremtid som en, der skal videreføre familiens traditioner. Men Thea vil noget andet med sit liv; det åbner en helt ny verden.

”Mindet”, Vibeke Grønfeldt (2005)

Det gennemgående tema er, at det moderne menneske har mistet sliddets og arbejdsfællesskabets nødvendighed og mening og derfor er pisket til at tage udfordringen op og genopfinde sin egen mening med livet.

”En ny tid”, Ida Jessen (2015)

Romanen er et lavmælt og indsigtfuldt portræt af en kvinde af sin tid. Et gennemgående tema er, hvordan mennesker agerer og reagerer, når de gennemlever en krise og mister fodfæstet. Romanen er samtidig et portræt af en tid og en egn, hvor kulturen og samfundet så småt vender sig mod nye tider.

”Kvinderne fra Thy”, Maria Helleberg (2016)

Et portræt af den granithårde Mariane, der trods umenneskelige udfordringer finder et meningsfyldt liv som jordemoder. Og hendes datter Marie, der fører oprøret videre mod missionens knugende magt og såvel verdsligt som åndeligt armod. Man får desuden et indtryk af det skred, der så småt sker i perioden, hen mod en større selvstændighed for kvinder.

Underviser	Ole Juul, cand. theol., Hadsten
Tid	Tirsdagene 9. og 23. januar, 6. og 20. februar 2018 kl. 9.00
Pris	300 kr. Der serveres kaffe og rundstykke for 20 kr.
Tilmelding	www.folkeuniversitetet-rougso.dk, Ørsted Bibliotek, tlf. 86 48 85 48, Auning Bibliotek, tlf. 89 59 43 00
Sted	Genbrugsen, Rousøvej 122, 8950 Ørsted

NATURVIDENSKABELIGE FOREDRAG

På rumsafari blandt Mælkevejens planeter

20. februar kl. 18.45, Ørsted Bibliotek, se side 15

Myrer

17. april kl. 18.45, Ørsted Bibliotek, se side 19

Kina i den ny verdensorden

Den amerikanske verdensorden har været en nødvendig forudsætning for Kinas tilbagevenden til stormagtsstatus, men Beijing hverken kan eller vil lænere indordne sig. En mere selvsikker, ambitiøs og aktiv kinesisk udenrigs- og sikkerhedspolitik tager form og udfordrer i stigende grad USA. Foredraget tager fat i drivkræfterne bag og inddrager både aktuelle indenrigspolitiske og internationale udviklinger og konflikter f.eks. på Koreahalvøen, i det Sydkinesiske og Østkinesiske Hav og i forhold til Indien og Rusland. Med faldende økonomisk vækst, voksende social og etnisk uro og stigende nationalistiske forventninger står de kinesiske ledere anført af præsident Xi Jinping over for enorme indenrigspolitiske pres. Internationalt er det særligt svækkelse af USA's dominerende magtposition og vilje til at gå foran i håndteringen af internationale udfordringer, der resulterer i et ændret handlerum for Beijing.

- Underviser** Camilla T. N. Sørensen, adjunkt ved Institut for Strategi, Forsvarsakademiet.
- Tid** Torsdag den 18. januar kl. 19.00
- Pris** 70 kr.
- Tilmelding** www.folkeuniversitetet-rougso.dk
Ørsted Bibliotek, tlf. 86 48 85 48
Auning Bibliotek, tlf. 89 59 43 00
- Sted** Ørsted Bibliotek, Rougsøvej 73b, 8950 Ørsted

Islamisme og IS

Islamisk Stat er nedkæmpet. Drømmen om Kalifatet er død. Men er den nu også det? Vi går bag kulisserne hos IS for at få baggrunden for den militante islamisme og doktrinen om jihad. Vi vil se på IS' opståen og udvikling og på organisationens stærke mediebrug. Der fokuseres på verdenssamfundets indsats mod IS og på den terror, der udøves rundt omkring i verden i IS' navn. Hvorfor tilslutter unge mænd og kvinder fra bl. a. Danmark sig organisationen, og hvordan forebygger vi radikaliserings.

Deniz Serinci er journalist og har bevidnet de hårde kampe mod IS i Irak og Syrien, hvor han har interviewet overlevende fra IS' massakrer og fordrivelser.

- Underviser** Deniz Serinci, journalist, cand. public. B, København
Tid Onsdag den 21. februar kl. 19.00
Pris 70 kr.
Tilmelding www.folkeuniversitetet-rougso.dk
 Ørsted Bibliotek, tlf. 86 48 85 48
 Auning Bibliotek, tlf. 89 59 43 00
Sted Ørsted Bibliotek, Rougsøvej 73b, 8950 Ørsted

Overvågning

Hvad betyder overvågningen i dag, og hvordan er den del af vores liv og kultur? I praksis handler overvågning ikke kun om magtforhold mellem stat og borger eller mellem virksomhed og forbruger. Vi overvåger – og våger over – hinanden som medmennesker, medborgere og som brugere af sociale medier, og vi overvåger os selv med nye teknologier og tjenester, når vi trækker skridt, måler puls og kvantificerer søvn. Vores overvågningskultur har dybe rødder og angår begreber som identitet, frihed og ansvar. Dette foredrag lægger op til en diskussion om, hvordan vi skal forholde os til den overvågning, der på alle mulige måder dominerer vores hverdag.

- Underviser** Anders Albrechtslund, ass. professor, Aarhus Universitet
Tid Torsdag den 1. marts kl. 19.00
Pris 70 kr.
Tilmelding www.folkeuniversitetet-rougso.dk
 Ørsted Bibliotek, tlf. 86 48 85 48
 Auning Bibliotek, tlf. 89 59 43 00
Sted Ørsted Bibliotek, Rougsøvej 73b, 8950 Ørsted

Rovfugle

Rovfugle fascinerer de fleste naturinteresserede mennesker, men hvordan kender man de hyppigste arter? Det udleder Klaus Malling Olsen, som er en af Danmarks største fuglekendere, med mange fantastiske fotos og indgående forklaringer. Gennem foredraget får du mulighed for at lære årstidernes forskellige rovfugle at kende, som for eksempel musvåge, fjeldmåge, due- og spurvehøg samt vinterens falke. Flere ørne, bl. a. havørnen er vendt tilbage til Danmark, og mange fascineres af disse fantastiske fugle. Der fokuseres især på havørnen og dens udvikling gennem sit livsforløb.

Klaus Malling Olsen er et internationalt kendt navn blandt ornitologer, og vi glæder os til at byde ham velkommen til Ørsted.

Underviser	Klaus Malling Olsen, feltornitolog, København
Tid	Torsdag den 8. marts kl. 19.00
Pris	70 kr.
Tilmelding	www.folkeuniversitetet-rougso.dk Ørsted Bibliotek, tlf. 86 48 85 48 Auning Bibliotek, tlf. 89 59 43 00
Sted	Ørsted Bibliotek, Rougsøvej 73b, 8950 Ørsted

Demens – kan ramme os alle

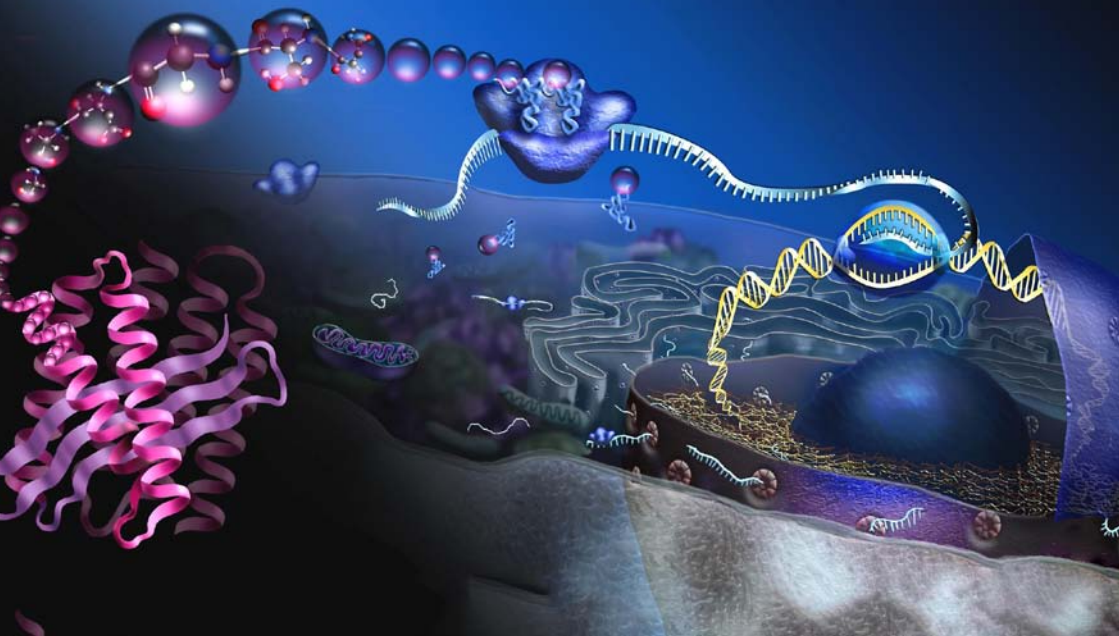

Flere og flere mennesker lider af demens. Alzheimers sygdom er den hyppigste årsag til tilstanden, som kan ramme folk helt ned til 40-års alderen. Og selvom cirka 85.000 danskere er ramt af demens, hersker der stadig fordomme om, at demente er dumme og besværlige. Men hvad er demens og Alzheimers sygdom egentlig? Hvordan giver sygdommen sig til kende? Og hvad kan vi gøre ved sygdommen i dag? Hvor langt er forskerne verden over i jagten på at finde en medicin mod en sygdom, som i dag viser sig ved hjernens uundgåelige og ubarmhjertige forfald? Kan man selv gøre noget for at undgå at blive ramt af demens? Foredraget stiller skarpt på den nyeste viden om demens og Alzheimers sygdom og sætter fokus på hverdagslivet for både den demente og de pårørende – i forhold til synet på sig selv, ægteskab og familie.

Underviser	Lærke Egefjord, læge, demensforsker og forfatter, Aarhus
Tid	Onsdag den 11. april kl. 19.00
Pris	70 kr.
Tilmelding	www.folkeuniversitetet-rougso.dk Ørsted Bibliotek, tlf. 86 48 85 48 Auning Bibliotek, tlf. 89 59 43 00
Sted	Ørsted Bibliotek, Rougsøvej 73b, 8950 Ørsted

Offentlige foredrag i Naturvidenskab

Design af biomolekyler og nanorobotter

Foredrag ved lektor i biomolekylær nanoteknologi **Ebbe Sloth Andersen**, Interdisciplinært Nanoscience Center og Institut for Molekylærbiologi og Genetik, Aarhus Universitet.

Forskere har nu afluret hvordan vores celler bygger avancerede biomolekyler. Hør om hvordan forskerne udnytter det til at designe robotter i molekylestørrelse som kan bruges til at opdage og rapportere om sygdomme og til at finde og dræbe kræftceller.

Hvis man kigger nærmere på livets mindste enhed, cellen, kan man inde i den opleve en fascinerende verden af store, avancerede biomolekyler som fungerer som stilladser, transportbånd og maskiner der tilsammen får cellerne til at virke. Overraskende nok er det komplekse maskineri i cellerne opbygget af ganske få typer af små molekyler – nemlig DNA, RNA og protein.

Disse små molekyler er sat sammen, én for én, i en lang kæde som perler på en snor. Rækkefølgen af de små

molekyler i kæden er selve opskriften på det store, avancerede biomolekyle – herunder hvordan det folder sig sammen til dets endelige rumlige form og dermed også dets funktion.

Opskriften på hvordan biomolekyler folder sig har hidtil været en uløselig gåde. Forskere er nu begyndt at forstå og selv kunne lave opskrifter for biomolekyler. Det er tilmed lykkedes at designe biomolekyler så de danner komplekse kunstneriske former der slet ikke findes i naturen.

En af de mest avancerede anvendelser af denne nye teknologi er at designe robotter i molekylestørrelse der både kan detektere, beregne og agere på molekylniveau. Robotterne kan fx bruges til at kontrollere enzymer, opdage og rapportere om sygdomme, og finde og dræbe kræftceller.

**Norddjurs Folkeuniversitet – 6. februar
19.00 - 21.00, Grenaa Gymnasium**

**Randers Folkeuniversitet – 6. februar
18.45 - 21.00, Randers Bibliotek, Kulturhusets sal**

På rumsafari blandt Mælkevejens planeter

Foredrag ved professor i astrofysik **Hans Kjeldsen**, Institut for Fysik og Astronomi, Aarhus Universitet.

Tag med på en svimlende opdagelsesrejse ud i Universet og hør om nogle af de fascinerende og helt anderledes verdener, som findes milliarder af kilometer borte. Aarhus-astronomerne deltager i NASA's mission, TESS, hvor et nyt rumteleskop opsendes i 2018.

I aften kommer du med på en svimlende opdagelsesrejse ud i Universet og hører om nogle af de fascinerende anderledes verdener som findes milliarder af kilometer borte.

Med teleskoper placeret på satellitter i rummet har astronomer gennem de sidste godt 20 år opdaget flere tusinde planeter omkring andre stjerner end vores egen Sol. Disse planeter kaldes for exoplaneter. Exoplaneterne er ikke blot fjerne udgaver af de planettyper vi kender fra vores eget solsystem, men viser en fascinerende variation i opbygning, størrelse, overfladeforhold og baner om deres sol.

I foredraget "besøger" vi vandplaneter, klippeplaneter og gigantiske gasplaneter og hører om de forhold som findes på planeternes overflader og i deres atmosfære. Der findes glohede klippeplaneter hvis overflade er dækket af et flydende lavahav, og planeter som hovedsageligt består af flydende vand – et flere tusinde

kilometer dybt hav. Andre exoplaneter har kulsorte skyer i en varm gasholdig atmosfære. Undersøgelserne af exoplaneterne har vist at vores eget solsystems store gasplaneter som Jupiter og Saturn er sjældne, mens planeter på størrelse med Jorden findes i baner om stort set alle stjerner i Mælkevejen.

På det seneste har astronomernes nye fund af planeter, som minder om vores egen Jordklode, startet en diskussion af om disse nye verdener rummer mulighed for liv som vi kender det her på Jorden. Astronomerne ved *Stellar Astrophysics Centre* ved Aarhus Universitet har igennem en årrække været knyttet til NASA's rumteleskop *Kepler* og har i samarbejde med forskere verden over udnyttet det rumteleskop som er ombord i *Kepler* til at finde og undersøge nye exoplaneter. Aarhus-astronomerne er også udvalgt til at deltage i NASA's næste exoplanet-mission, TESS, hvor et nyt rumteleskop opsendes i 2018. Desuden deltager Aarhus-forskerne i planlægningen af den europæiske *PLATO-satellit* som forventes at blive sendt i rummet i 2026. I foredraget vil Hans Kjeldsen fortælle om de seneste nye forskningsresultater og om de muligheder som både fremtidige rummissioner og de store jordbaserede teleskoper, som er under opførelse, åbner for.

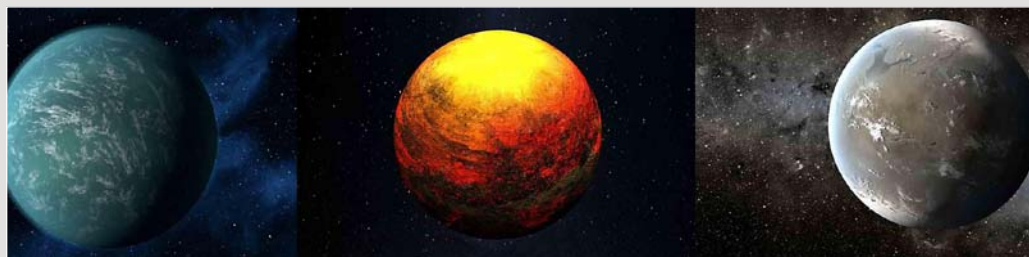
Randers Folkeuniversitet – 20. februar
18.45 - 21.00, Randers Bibliotek, Kulturhusets sal

Rougsø Folkeuniversitet – 20. februar
18.45, Ørsted Bibliotek

En kunstnerisk beskrivelse af en ung, Sol-lignende stjerne som omkredses af sin skive af støv og gas. Støvet og gassen vil med tiden danne exoplanter.

ILLUSTRATIONER: NASA

Relativitetsteori og gravitationsbølger

Foredrag ved professor i relativistisk fysik **Ulrik Uggerhøj**, Institut for Fysik og Astronomi, Aarhus Universitet.

Hør om de gravitationsbølger som Einstein forudsagde med sin relativitetsteori for 100 år siden, som for første gang blev målt i 2015. Hør også eksempler på hvor eksotisk vores Univers i virkeligheden er.

Nobelprisen i fysik 2017 gik til tre fysikere som stod bag de første målinger af de såkaldte gravitationsbølger i efteråret 2015. Gravitationsbølgers eksistens blev forudsagt af Einstein allerede i 1916 – baseret på hans relativitetsteori – men var indtil 2015 kun målt indirekte.

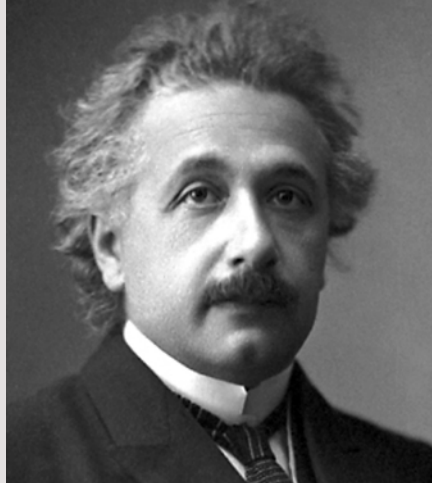
Men hvad er gravitationsbølger, hvorfor blev Nobelprisen uddelt med de indledende ord ”en begivenhed der rystede verden”, hvorfor er det en markant begivenhed i astrofysikkens historie og hvad kan vi lære gennem observationer af disse bølger?

Menneskedyret homo sapiens

Foredrag ved professor **Peter Teglbjerg Madsen**, Institut for Bioscience - Zoofysiologi, Aarhus Universitet.

Vi mennesker er et tilfældigt resultat af en broget evolutionsproces, og vi er en anatomisk rodebunke med lån af organer fra vores tidlige forfædre. Vores adfærd er i høj grad styret af menneskedyrets biologi og forhistorie og ikke vores frie vilje alene.

Mennesket bliver af stort set alle kulturer set som et enestående toppunkt i en guddommelig skabelsesproces. Videnskabeligt set er Homo sapiens dog blot et mellemstort pattedyr med en lang og dramatisk udviklingshistorie. Kun gennem de sidste 30.000 år har det moderne menneske spillet en betydelig rolle på jorden. Alle levende dyr på jorden i dag har det samme evolutionære ophav. Vi skylder en stor tak til en ubrudt række af succesfulde mødre, der over millioner af generationer har fundet mad og partnere, overlevet katastrofer, tilpasset sig klimaændringer, undgået rovdyr og bekæmpet parasitter.

For at svare på disse spørgsmål, vil du først blive ført ind i fysikkens beskrivelser af bølger, elektromagnetisme og relativitetsteori – for at ende ud med at høre eksempler på hvor eksotisk det Univers som vi lever i, i virkeligheden er.

**Norddjurs Folkeuniversitet – 27. februar
19.00 – 21.00, Grenaa Gymnasium**

**Randers Folkeuniversitet – 27. februar
18.45 – 21.00, Randers Bibliotek, Kulturhusets sal**

Menneskets anatomi, fysiologi og adfærd er alle produkter af mere end én milliard års evolution fra de første flercellede organismer. Vi er i høj grad et tilfældigt udkomme af en broget evolutionsproces, hvor dagens vindere kan blive morgendagens tabere. Og vores udviklingshistorie og biologiske baggrund bør derfor være en vigtig del af vores selvforståelse. Foredraget giver et indblik i vores fjerne evolutionshistorie og afdækker, hvilken anatomisk rodebunke menneskekroppen rent faktisk er. Vi har lånt en lang række af vores forfædres organer, som havde helt andre funktioner end vores nuværende. Du vil også høre eksempler på, hvordan vores adfærd i høj grad styres af menneskedyrets biologi og forhistorie – og altså ikke, som vi normalt foretrækker at tro, vores frie vilje alene.

**Norddjurs Folkeuniversitet – 13. marts
19.00 – 21.00, Grenaa Gymnasium**

**Randers Folkeuniversitet – 13. marts
18.45 – 21.00, Randers Bibliotek, Kulturhusets sal**

FOTO: STEVE JURVETSON, WIKIMEDIA.ORG

FOTO: FETO STÖCKLI, NAZMI EL SALEOUS OG MARIT JENTOF-NILSEN

Jordens og livets udvikling

Foredrag ved professor i geologi **Minik Rosing**, Geologisk Museum, Københavns Universitet.

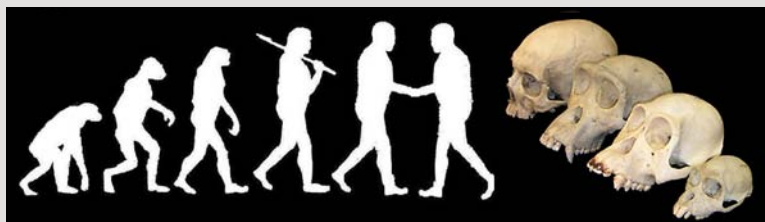
Jordens udvikling har sat rammerne for livets udvikling, men de levende organismer har også påvirket Jordens geologiske udvikling ved at udnytte energien i Solens lys og overtage kontrollen med atmosfærens og oceanernes sammensætning og reguleret klimaet.

Jordens og livets udvikling har spejlet hinanden gennem milliarder af år. Jordens udvikling har sat rammerne for livets udvikling, men de levende organismer har også påvirket Jordens geologiske udvikling. Siden de levende organismer udviklede evnen til at udnytte energien i Solens lys, har livet overtaget kontrollen med atmosfærens og oceanernes sammensætning, reguleret klimaet, og måske endda haft en afgørende indflydelse på selve den faste Jords kemiske udvikling. Vi vil prøve at se på om livet i virkeligheden er den dominerende geologiske kraft på Jorden.

I foredraget vil du også blive præsenteret for en ny idé: at eksportere grønlandsk mudder til troperne. Minik Rosing og hans kolleger er ved at undersøge om man samtidig kan skabe et nyt, bæredygtigt erhverv i Grønland og revitalisere de forarmede landbrugsjorde i Troperne, og dermed skabe økonomisk vækst i fattige tropiske og subtropiske områder.

**Norddjurs Folkeuniversitet – 20. marts
19.00 - 21.00, Grenaa Gymnasium**

**Randers Folkeuniversitet – 20. marts
18.45 - 21.00, Randers Bibliotek,**

ILLUSTRATIONER: ASACH, CHRISTOPHER WALSH OG TIM EVANSON; WIKIMEDIA.COM

Ig Nobel Prize: first laugh, then think

Lecture by the founder of the Ig Nobel Prize, **Marc Abrahams**, and three prize winners.

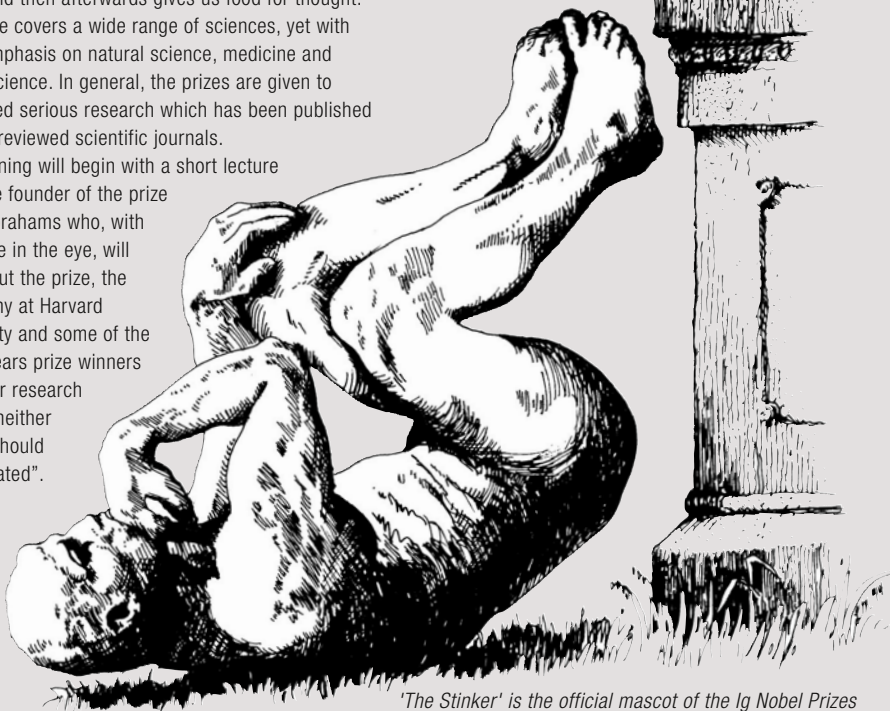
The Ig Nobel Prize is awarded for "peculiar research" that at first make us laugh and then think deeply. Attend this lecture for a humor-filled dive into the prize-winning research and find the vital answers to e.g. "Can a Cat Be Both a Solid and a Liquid?"

The lecture is taught in English/Foredraget afholdes på letforståeligt engelsk.

We are again able to invite some of the researchers who have received the alternative Nobel Prize – *the Ig Nobel Prize* – to Aarhus University. It is hard to describe the Ig Nobel Prize and not least lectures of the prize winners – it needs to be experienced. Here is a try though:

The award ceremony takes place every year in a blaze of publicity at a great gala ceremony at Harvard University, USA and is orchestrated by the founder of the prize, *Marc Abrahams*. The Nobel Prize brings into focus ten research results of the year that are exceptionally creative, unlikely and bizarre, though still serious. To put it in another way: The prize goes to "peculiar research" that in the first place makes us laugh and then afterwards gives us food for thought. The prize covers a wide range of sciences, yet with main emphasis on natural science, medicine and social science. In general, the prizes are given to respected serious research which has been published in peer-reviewed scientific journals.

The evening will begin with a short lecture from the founder of the prize Marc Abrahams who, with a twinkle in the eye, will talk about the prize, the ceremony at Harvard University and some of the latest years prize winners and their research "which neither can or should be repeated".

After this, winners below will explain and perhaps demonstrate their prize-winning achievements:

Marc-Antoine Fardin, Laboratoire de Physique, ENS de Lyon, France – for using fluid dynamics to probe the question "Can a Cat Be Both a Solid and a Liquid?". (2017 PHYSICS PRIZE).

Alex Garcia-Faura, Institut Marquès, Spain – for showing that a developing human foetus responds more strongly to music that is played electromechanically inside the mother's vagina than to music that is played electromechanically on the mother's belly. (2017 OBSTETRICS PRIZE).

Susanne Åkesson, Lunds Universitet, Sweden – for discovering why white-haired horses are the most horsefly-proof horses, and for discovering why dragonflies are fatally attracted to black tombstones. (2016 PHYSICS PRIZE).

Warning: The lectures are not suitable for the humourless. :-)

**Norrdjurs Folkeuniversitet – 10. april
19.00 - 21.00, Grenaa Gymnasium**

'The Stinker' is the official mascot of the Ig Nobel Prizes

Myrer

Foredrag ved seniorforsker i insekt- og planteøkologi **Joachim Offenberg**, Institut for Bioscience, Aarhus Universitet.

FOTO: JENS HENRIK PETERSEN

Myrerne opfandt landbruget længe før mennesket opstod. De organiserer sig som superorganismer og er på flere måder mere succesfulde end mennesket. Hør hvordan forskerne er begyndt at udnytte myrernes egenskaber til bl.a. biologisk bekæmpelse af skadedyr.

Er myrerne en større succes end menneskene? Måske. Det kommer an på hvordan man måler succes. Selv om de er små, vejer myrerne på kloden, samlet set, mere end hele menneskeheden.

Myrerne bruger samme strategier som os: de er organiserede i samfund med dronninger, slaver og statskup og de har "opfundet" landbruget. De holder husdyr og de kan regulere temperaturen i deres myretuer. Hør hvordan myrerne bruger disse strategier og hvordan de udviklede dem lang tid inden mennesket opstod.

Myresamfundene er helt unikt organiserede som superorganismer hvor de enkelte myrer fungerer som

en organismes celler. Blot kan cellerne, i modsætning til vores egne celler, bevæge sig uafhængigt af hinanden. Den organisering betyder at "myrer" kan ændre form og kan være flere steder på samme tid. Forskellige kaster hos myrerne udgør superorganismens organer. Fx fungerer myrer, der kan sprænge sig selv i luften, som immunforsvar, dronningen fungerer som både det hunlige og hanlige kønsorgan og vævermyrer har udviklet deres helt egen form for "bindevæv". Hør hvordan forskerne har haft held med at benytte myrer til at erstatte sprøjtegifte i frugtplantager. Du vil også – bogstaveligt talt – høre lyden af en myre-superorganisme og lyden af de kemiske stoffer myrerne bruger til at kommunikere med.

**Norddjurs Folkeuniversitet – 17. april
19.00 - 21.00, Grenaa Gymnasium**

**Rougsø Folkeuniversitet – 17. april
18.45, Ørsted Bibliotek**

Bibelens kvinder

Professor Kirsten Nielsen har i en længere periode været ansat ved Det Teologiske Fakultet i Aarhus, hvor hun har undervist i faget Gammel Testamente. Hun vil i sit foredrag fortælle om synet på Eva som Adams hjælper og om syndefaldets konsekvenser for synet på kvinder i kristendommen. Hun vil vise, hvordan de gammeltestamentelige love angående kvinder umiddelbart virker kvindeundertrykkende, men måske alligevel stadig er relevante at diskutere.

Vi skal se nærmere på kvindens rolle i forhold til familie og slægt ud fra fortællingerne om Sara, Rebekka, Lea, Rakel og Tamar. Foredraget slutter med Salomos Højsang og dens syn på kvinden. Bag foredraget ligger spørgsmålet, om vi kan have udbytte af at høre om disse kvinder, og om de kan være med til at give os brugbare visioner om en menneskeværdig fremtid?

- Underviser** Kirsten Nielsen, professor emerita
Tid Onsdag den 10. januar kl. 10.30 -13.30
Pris 70 kr.
Tilmelding Ingen
Sted Clemenshuset, Parkboulevarden 15, 8920 Randers NV
 Arrangør: Sct. Clemens Højskoleforening

Kalø gennem 700 år

Kong Erik Menved påbød herremænd og bønder på Djursland at opføre borgen på Kalø, oprindelig Kalvø. Borgen blev opført for at sikre kongen kontrol over området, efter at han havde slået et oprør ned. I de følgende århundreder er Kalø en af de betydeligste borge i landet. Borgen var kongelig ejendom og blev ledet af en kongelig lensmand. Efter svenskekrigene og enevældens indførelse blev Kalø som mange andre kongelige godser "privatiseret" for at skaffe penge til statskassen. Fra 1690 ejedes Kalø af Reventlow-slægten, der lod det nuværende "moderne" Kalø øst for Rønde opføre. Fra 1824 overtog den Hamborg-holstenske slægt Jenisch Kalø. Kalø blev som al anden tysk ejendom konfiskeret af den danske stat efter besættelsen i 1940-45, og Kalø er i dag statens ejendom og administreres af Naturstyrelsen.

- Underviser** Vilfred Friborg Hansen, cand. mag., lokalhistoriker
Tid Tirsdag den 23. januar kl. 19.00 – 21.00
Pris Gratis for medlemmer. 50 kr. for ikke medlemmer
Tilmelding Ingen
Sted Helligåndshuset, Erik Menveds Plads 1, 8900 Randers C
 Arrangør: Randers Amts Historiske Samfund

Istidsjægere på Randersegnen

Nye udgravninger ved Munkdrup har påvist en gruppe bopladser fra sidste istid. Tilsvarende fund i det østlige Holsten og Sønderjylland daterer sig godt 14.000 år tilbage. Der er således tale om de hidtil ældste jordfaste fund på egnen. Arkæolog Bo Madsen, Museum Østjylland, vil fortælle om Munkdrup-fundet og andre vigtige fund i Østjylland fra rensdyrjægerens tid.

- Underviser** Bo Madsen, seniorarkæolog, mag.art.
Tid Tirsdag den 23. januar kl. 10.30 -13.30
Pris 80 kr.
Tilmelding Ingen
Sted Kristrup Sognegård, Ørneborgvej 5, 8960 Randers SØ
Arrangør: Kristrup Højskoleforening

Uintelligent design

Naturen er fuld af sjuksk og mangler. Hvis du tror på naturen som en maskine med perfekte tilpasninger af dyr og planter, så kom og få dine illusioner spoleret ved et foredrag af Jan Gruwier Larsen.

- Underviser** Jan Gruwier Larsen, biolog
Tid Onsdag den 24. januar kl. 10.30 -13.30
Pris 70 kr.
Tilmelding Ingen
Sted Clemenshuset, Parkboulevarden 15, 8920 Randers NV
Arrangør: Sct. Clemens Højskoleforening

De store fra Randers

De er med i Kulturkanonen fra 2006 med hhv. "Præsten i Vejlbj" og "Lykke Per", så det er ikke for meget at kalde dem "store" – **Blicher** og **Pontoppidan**. **Karin Michaëlis** har i nogen grad været uden for opmærksomhed efter sin død i 1950, men hør, hvad Hardy Bach skriver om hende i "Skriftens Vagabond" (2016): "en komisk rablende stil, hulter til bulter, men overordentlig underholdende. En uskolet og anarkistisk skrivestil, der udgjorde et alternativ til 30ernes borgerlige realisme og pegede fremad mod avantgardisme, karnevalisme, postmodernisme og pop-art."

Vi har tre store forfattere og samfundsdebattører, som vi i Randers har lov at bryste os lidt af.

Det gør vi den 17.02. i Helligåndshuset kl. 10 til 15. Dagen er blevet til i et samarbejde mellem Historisk Samfund og de tre litterære selskaber: Blicher, Pontoppidan og Karin Michaëlis Selskabet. Det, vi særligt ønsker at belyse, er de tre forfatters forhold til byen Randers.

Efter en introduktion til tiden ved **Palle Kirk**, er det Blichers novelle, "Sildig Opvågningen", der må holde for i en gennemgang af **Erik Harbo**, som er formand for Blicher Selskabet. Men vi kommer også omkring "Snedkervisen", som **Sven Foged** har sat melodi til, og som **Ejnar Gaardmand** synger med Sven ved klaveret. En enkelt Per Spillemand-vise bliver det nok også til.

Hardy Bach har skrevet om Karin Michaëlis' og kundskabens træ i "Syv romantiske fortællinger" (2013), men han bygger mest sit indlæg på fotos fra sin bog "Troidens Randers". Også til dette indlæg giver Ejnar og Sven et par Karin Michaëlis-sange.

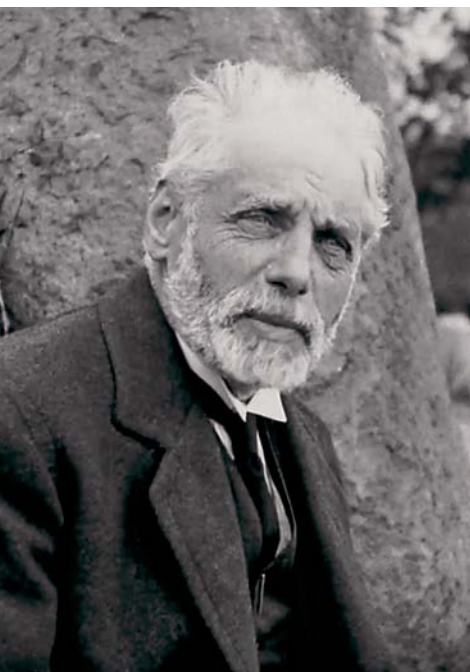
Pontoppidaneksperten **Flemming Behrendt** taler om Minder og perspektiver til forfatterskabet. Flemming Behrendt er helt klart vores førende Pontoppidan-kender. Han lægger Pontoppidan-novellen "Minder" under lup – en uhyggelig skildring af Randers som en by med lig i lasten, men – Pontoppidan lig – ser han andre steder i forfatterskabet med andre briller.

Johan Rosdahl fra LISE (Foreningen af Litterære Selskaber) vil sammenligne og sammenfatte oplæggene om de tre forfattere. I denne opsamling vil seminarets mulighed som "prototype" eller eksempel på lokalt baseret litteraturformidling blive diskuteret.

Men der skal også være tid til almindelig snak (om Randers og kulturlivet??) ved bordene over en frokostsandwich, kaffe, vand, te og kage. Det er inkluderet i prisen.

- Tid** Lørdag den 17. februar kl. 10.00 - 15.00
Pris 100 kr. for medlemmer af Historisk Samfund eller af et af de litterære selskaber, 150 for ikke-medlemmer
- Tilmelding** Historisk Samfund histranders@mail.dk, eller på kontoret i Helligåndshuset tirsdage 15-17
- Sted** Helligåndshuset, Erik Menveds Plads 1, 8900 Randers C
 Arrangør: Randers Amts Historiske Samfund

Steen Steensen Blicher
Henrik Pontoppidan
Karin Michaëlis

Arrangører forår 2018 Randers Folkeuniversitet

Kristrup Højskoleforening
Birgitte Weis Jørgensen
bweis@post.tele.dk

Randers Amts Historiske Samfund
Inger-Lise Mørup – 8645 2469
inger-lise.moerup@skolekom.dk

Randers Bibliotek
Lena Koldsø – 8710 6804
lk@randersbib.dk

Randers Folkeuniversitet
Peter Staugaard – 3035 1392
info@randersfolkeuni.dk

Randers Kunstforening
Berit Langballe – 3140 9790
langballe.berit@gmail.com

Højskoleforeningen for Randers og Omegn
Kirsten Hune - 23 82 49 80
kirsten.hune@get2net.dk

Randersegnens Amatørarkæologer
Birthe Thorsen – 2614 2748
btho48@outlook.com

Sct. Clemens Højskoleforening
Birgitte Olesen – 8641 0615
boso@post12.tele.dk

Skrammel på lærredet

I 2018 markerer Randers Kunstmuseum 100-året for den skandale-ombruste udstilling, Kunstnernes Efterårsudstilling 1918, hvor pressen nedgjorde den eksperimenterende unge kunst. Det blev et vigtigt skæringspunkt i dansk kunsthistorie. Noget lignende er i dag til debat.

Underviser Lise Jeppesen, museumsdirektør, Randers Kunstmuseum
Tid Onsdag den 21. februar kl. 10.30 - 13.30
Pris 70 kr.
Tilmelding Ingen
Sted Clemenshuset, Parkboulevarden 15, 8920 Randers NV
 Arrangør: Sct. Clemens Højskoleforening

Underviser Lise Jeppesen, museumsdirektør, Randers Kunstmuseum
Tid Torsdag den 8. marts kl. 19.00 - 21.30
Pris 100 kr.
Tilmelding Ingen
Sted Fritidscentret, Vestergade 15, Randers C
 Arrangør: Højskoleforeningen for Randers og Omegn

Jais Nielsen: Silhoutklipperen

De Dansk Vestindiske Øer - det tabte paradis

Den 31. marts 2017 var det 100 år siden Danmark solgte Dansk Vestindien til USA. Jubilæet giver anledning til at se nærmere på den gamle, danske koloni. Foredraget belyser Dansk Vestindien i kolonitiden ca. 1670-1917 med fokus på slavetiden op til 1848 og det sidste slaveoprør i 1848, som endte med at generalguvernør Peter von Scholten gav friheden til slaverne. Den sidste danskertid op til salget 1917 og de 100 år under USA som US Virgin Islands belyses kort. Foredraget ledsages af billeder, der bringer slaveskibene, slavehandelen, slaveriet på plantagerne og den paradisiske natur ganske tæt på tilhørerne.

- Underviser** Gunner Steenberg, pensioneret lektor
Tid Tirsdag den 20. marts kl. 10.30-13.30
Pris 80 kr.
Tilmelding Ingen
Sted Kristrup Sognegård, Ørneborgvej 5, 8960 Randers SØ
Arrangør: Kristrup Højskoleforening

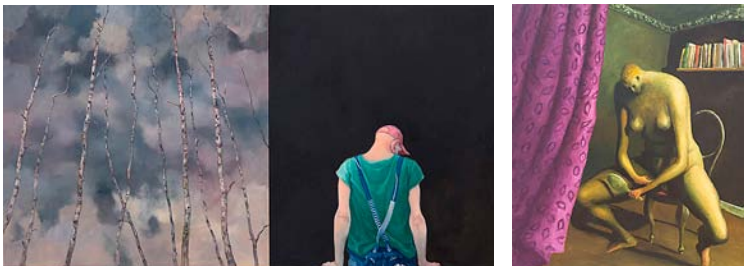

Fascination og forargelse – Michael Kviums billedunivers

Michael Kvium både fascinerer og forarger, når han som billedkunstner går ind i afkrogene af vores kultur og iscenesætter det dystre og makabre, det moralske og kropslige forfald. Han tager udgangspunkt i den verden vi lever i og belyser både eksistentielle spørgsmål og aktuelle samfundsproblemer. Foredraget vil indføre i Kviums rå, groteske og humoristiske billedunivers. Kunsthistoriker Maja Barsøe vil analysere et udvalg af Kviums malerier fra 80'erne og frem til dag. Der stilles skarpt på Kviums kunstneriske udvikling, men også de virkemidler, temaer og symboler, som har kendetegnet hans virke gennem årtier.

Foredragsholder: Maja Barsøe har arbejdet bredt med formidling af Kviums kunst på Horsens Kunstmuseum og AROS Aarhus Kunstmuseum.

- Underviser** Maja Barsøe, cand.mag. i kunsthistorie
Tid Tirsdag den 10. april kl. 19.00 - 21.00
Pris 50 kr. for ikke medlemmer. Medlemmer gratis adgang
Tilmelding Ingen
Sted Hornbæk Sognegård, Hornbæk Kirkevej 7, 8920 Randers NV
Arrangør: Randers Kunstforening

Billedeksempler fra Horsens
Kunstmuseums samling

Arkæologien under Det Nye Universitetshospital Skejby

- Underviser** Henrik Skousen, museumsinspektør, Antikvarisk Afdeling, Moesgaard Museum
- Tid** Onsdag den 11. april kl. 19.00 – 21.00
- Pris** 50 kr. for medlemmer, 80 kr. for ikke medlemmer
- Tilmelding** Senest den 4. april til Birthe Thorsen tlf. 26 14 27 48 eller btho@privat.dk
- Sted** Helligåndshuset, Erik Menveds Plads 1, 8900 Randers C
Arrangør: Randersegnens Amatørarkæologer

Hverdagsliv på herregårdene

Vi vil i dette foredrag beskæftige os med dagliglivet nu og især før. Godsejeren havde »hals- og håndsret« over sine bondefamiliers liv, bonden kunne ikke røre sig, uden at godsejeren havde en finger med i spillet, og uden at det blev understreget, at der var tydelig forskel mellem høj og lav. Det var et liv med upstairs og downstairs, med 10-20 tjenende ånder i hovedbygningen og et mylder af folk i avlsgården. Der var hierarki og hakkeorden, men også en form for fællesskab og sammenhold. Vi vil se på livet i denne tids storhedstid, både hvad angår herskabet og deres børn samt tyendet.

- Underviser** Steen Ivan Hansen, cand. mag. i middelalderarkæologi og historie
- Tid** Tirsdag den 17. april kl. 19.00 - 21.00
- Pris** 50 kr. for ikke medlemmer. Medlemmer gratis adgang
- Tilmelding** Ingen
- Sted** Helligåndshuset, Erik Menveds Plads 1, 8900 Randers C
Arrangør: Randers Amts Historiske Samfund

Information og kontakt

Programmet udgives med støtte fra Norddjurs Kommune og Kultur- og fritidsudvalget i Randers Kommune.
Randers Bibliotek er sekretariat for Randers Folkeuniversitet.

Norddjurs Folkeuniversitet: www.norddjurs-folkeuni.dk
Randers Folkeuniversitet: www.randersfolkeuni.dk
Rougsø Folkeuniversitet: www.folkeuniversitetet-rougsø.dk
Aarhus Folkeuniversitet: www.fuau.dk
Folkeuniversitetet i Danmark: www.folkeuni.dk

Norddjurs: Birgit Årsnes – 2344 8014
info@norddjurs-folkeuni.dk
Rougsø: Yvonne Holm Karnøe – 2212 3907
info@folkeuniversitetet-rougsø.dk
Randers: Peter Staugaard – 3035 1392
info@randersfolkeuni.dk
eller sekretær Lena Koldso – 8710 6804
lk@randersbib.dk

På www.randersfolkeuni.dk kan du læse mere om, hvordan du og din forening/institution arrangerer forelæsninger, betaler for foredrag m.m. Reglerne er landsdækkende.

OVERSIGT

Dato

Side

Norrdjurs	Arkæologiske fund i 2017 i vort nærområde	2. jan.	4
	Fællesskab og grænser – hvornår er man dansk	24. jan.	4
	Dansk design i går og i dag	30. jan.	4
	Allierede flyvere skudt ned over Danmark	6. febr.	5
	Tre foredrag om klassisk musik: Musikalske brydninger	7. og 21. febr. og 7. marts	6
	Demokratiets krise og kampen for demokrati	7. febr.	6
	Mænd der frygter kvinder	20. febr.	7
	Chokoladens historie i Danmark	6. marts	7
	Islands moderne litteratur	13. marts	8
	Fra Tirstrup Flyveplads til Aarhus Airport	3. april	8

Rougsø	Litteraturstudier – Op mod strømmen	9. og 23. jan., 6. og 20. febr.	10
	Kina i den ny verdensorden	18. jan.	11
	Islamisme og IS	21. febr.	12
	Overvågning	1. marts	12
	Rovfugle	8. marts	13
	Demens – kan ramme os alle	11. april	13

Naturvidenskabelige foredrag i Norrdjurs (N), Rougsø (Ro) og Randers (Ra)

N & Ra	Design af biomolekyler og nanoroboter	6. febr.	14
Ra & Ro	På rumsafari blandt Mælkevejens planeter	20. febr.	15
N & Ra	Relativitetsteori og gravitationsbølger	27. febr.	16
N & Ra	Menneskedyret homo sapiens	13. marts	16
N & Ra	Jordens og livets udvikling	20. marts	17
N	Ig Nobel Prize: first laugh, then think	10. april	18
N & Ro	Myrer	17. april	19

Randers	Bibelens kvinder	10. jan.	20
	Kalø gennem 700 år	23. jan.	20
	Istidsjægere på Randerseggen	23. jan.	21
	Uintelligent design	24. jan.	21
	De store fra Randers	17. febr.	22
	Skrammel på lærredet	21. febr.	24
	Skrammel på lærredet	8. marts	24
	De Dansk Vestindiske Øer - det tabte paradys	20. marts	25
	Fascination og forargelse – Michael Kviums billedunivers	10. april	25
	Arkæologien under Det Nye Universitetshospital Skejby	11. april	26
Hverdagsliv på herregårdene	17. april	26	

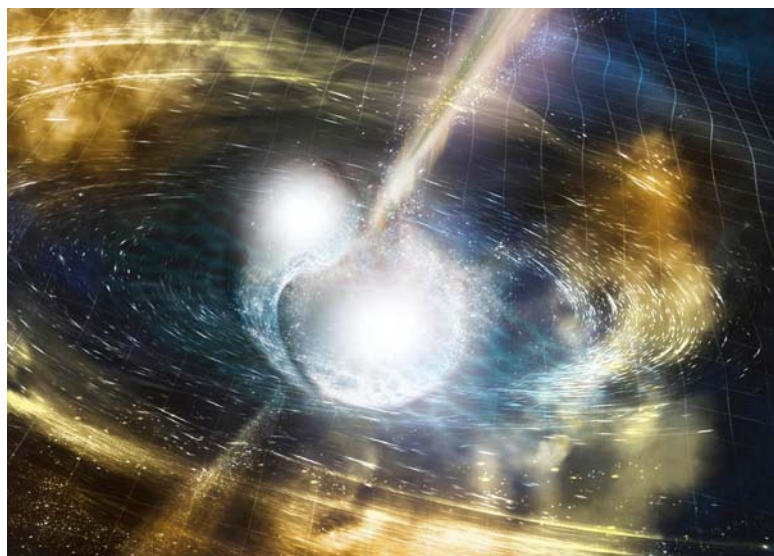

ILLUSTRATION: NSF/LIGO/SONOMA STATE UNIVERSITY/A. SIMONNET

Følg foredrag i naturvidenskab –streamet direkte fra Aarhus Universitet

Se side 14-19

FÅ MERE UD AF FOREDRAGENE

**- lån bøgerne hos os eller
få hjælp til at søge viden på nettet...**

Se mere på www.randersbib.dk

 **RANDERS
BIBLIOTEK**

Inspiration og viden i din hverdag